

POŠTNINA PLAČANA V GOTOVINI

•VRTEC•

1930

7

1931

VSEBINA k 7. šte.: Virgilij: Jezus venčan s trnjevo krono — Fabijanin: Ptička pred panjem — Venceslav: Piščalka (Pesmi) — Dr. Fr. Zbašnik: V nesreči združena — Venceslav: Zaklad (Pesem) — Iz Slomškove šolske risanke — Ksaver Meško: Ptičke — Esén: Oznanjenje spomladi (Pesem) — Matko Krevh: »Mali knof« — Janez Pucelj: Avto — Svjatoslav: Molk (Pesem) — Ivan Karintijofil: Od Pliberka do Brda — Pouk in zabava.

Slovstvo.

Gremo v Korotan. Čitanka o Koroški za mladino. V spomin na desetletnico plebiscita na Koroškem je izdala Slomškova družba v Ljubljani knjižico za mladino o Koroški. Knjižica obsega popis slovenskega dela Koroške, njen zgodovinski pregled, popis slavnih koroških Slovencev, razne koroške pravljice in pripovedke, črtice iz življenja na Koroškem, slike o bojih za Koroško, narodne koroške pesmi in uganke. Knjiga je za mladino zelo posrečeno sestavljena in jo bo mladina radi pestre vsebine gotovo rada čitala. Posebno je treba omeniti, da je knjiga opremljena z lepimi slikami in ilustracijami. Dobro bo knjiga služila zlasti pri pouku zemljepisja, zgodovine in narodnega jezika. Zato ne bo smela manjkati v nobeni šolarski in učiteljski knjižnici. Knjiga obsega 88 strani in stane 20 Din.

Zagonetke v 6. šte. so prav rešili: Žitnik Miloš, Šimenc Ivan, Vižintin Janko, Babnik Stanko, Jeločnik Tinko, Kavčič Avgust, Sušnik Ivan — Ljubljana; Humar Dušan, Radolič Mira in Božo, Sušteršič Anton, Trampuž Radoslava, Urankar Filomena — Maribor; Kovačič Ivan, Jelenec Milena, Beguš Zorka, Novo mesto; Mlakar Dragotin, Novak Alojzij, Langus Vladimira, Šoštanj; Rigler France, Pajnič Ivanka in Marija, Ribnica; Demšar Ivan, Bukovščica; Potros Mira, Bled; Oblak Franc, Juvanec Slavko, Vel. Poljane; Radencič Ignac, Sela; Oberč Roman in Justina, Ruše; Pibernik Rudolf, Suhor; Gradišek Cirila, Šmartno p. Litiji; Zazvonil Oto, Trzič; Juvan Marica, Kresnice; Štimec Ludovik, Renkovci; Brance Ignac, Kos Anton, Vojnik; Čeh Tončka, Opara Jože, Peskar Tone, Trebnje; Peneš Mirjam, Kranj; Langerholc Minka, Virmaše; Šešerko Jakob, Veržej; Resman Minka, Jožek in Anica, Vidic Mira, Radovljica; Lahovič Valentin, Sv. Peter pod Sv. gorami; Millonig Hilda, Guštanj; Mavrič Pavla, Boh. Bistrica; Ginter Keck, Kočevje; Konjar Franc, Šmlednik; Kuhar Lenčka, Ahačič Cirilka, Sušteršič Mera, Berčič Anica, Vukušič Nada, Bešter Milka, Gregorič Maruška, Bahovec Meli, Hrastja Danica, Demšar Mičica, Langerholc Minka, Pleničar Lučka, Krivec Marija, Rekarjevi sestrice, Adamič Anica, Golob Minka, Udovč Tončka, Šifrer Martinka, Schifferer Marica, Poljanec Tončka, Levstek Milena, Pravst Francka, Rojic Sonja, Križnar Rozi, Škofja Loka; Knez Minka, Bovha Ivica, Ropas Evgenija; Kozoder Erika, Zabukovšek Nada, Podjavoršek Angela, Pohajač Marija, Povh Marija, Rajh Stankica, Savodnik Dea, Hočevar Janda, Horvat Marjeta, Breznik Ljudmila, Gaber Angela, Hodžar Cirila, Dobovičnik Amalija, Pograjc Zofija, Graber Slavica, Jazbinšek Ana, Eler Fani, Vriesnig Krista, Celje; Zohar Ivan, Teharje; Mihev Ivo, Podpeč pri Prevaljah; Mazej Vojislava, Litija; Dobrovoljc Anita, Verd; Dacar Peter, Bled; Markež Valentin, Jesenice; Stanko Žerovnik, Vodice.

Izžreban je bil Mlakar Dragotin, Šoštanj.

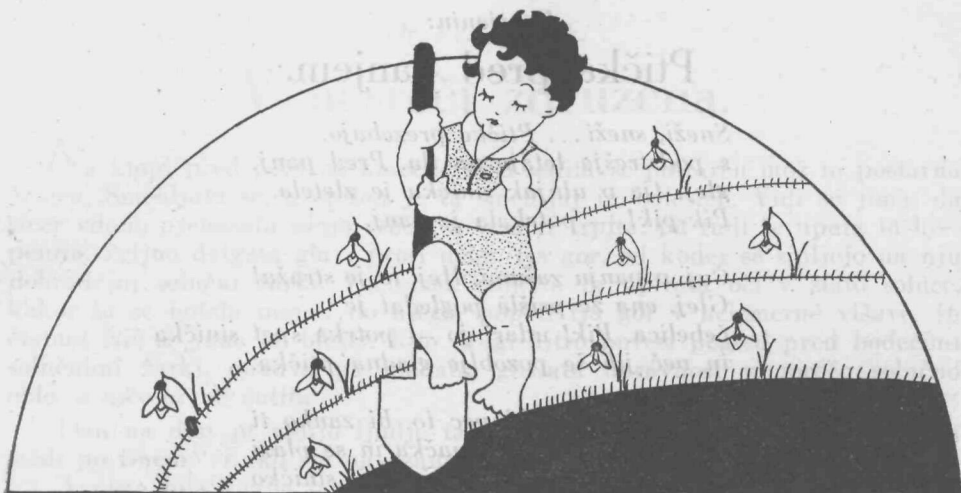
Opomba. Radi obilice poslanih rešitev, smo priobčili to pot samo tiste rešilce ki so rešili vse tri zagonetke.

Uprava Vrtca (Ljubljana, Sv. Petra cesta 80) ima še nevezan Vrtec 1926/27, 1927/28, 1928/29, 1929/30 po Din 14, vezan Vrtec 1922, 1925/26, 1926/27, 1927/28, 1928/29, 1929/30 in vezan Angelček 1921, 1922, 1925, 1925/26, 1926/27, 1927/28, 1928/29 in 1929/30. — V Jugoslovanski knjigarni se dobe poleg navedenih še Vrtec (vezan) 1910, 1911, 1913—1917, 1921—1924; Angelček (vezan) 1895, 1906, 1908, 1912—1916, 1924.

Vrtec s priložo Angelček (10 števil) stane za leto 1930/31 Din 22, Angelček sam Din 8.

Urednik in izdajatelj: Jožef Volc, stolni kanonik v Ljubljani, Pred škofijo št. 8. Rokopisi in rešitve naj se pošiljajo na »Uredništvo Vrtca in Angelčka« v Ljubljani, Pred škofijo št. 8. — Naročnino sprejema »Uprava Vrtca in Angelčka« (dr. Jožef Demšar) v Ljubljani, Sv. Petra cesta št. 80. — Čekovni račun uprave ima št. 10.470.

Za Jugoslovansko tiskarno v Ljubljani Karel Čeč.

1930 / VRTEC / 1931

Virgilij:

Jezus venčan s trnjevo krono.

*Da smo znali, da smo znali,
da bo s trnom venčan Bog:
vse bi trne poruvali
in požgali kroginkrog.*

*Da smo znali, da smo znali,
da bo Tvoje žezlo trst:
Vse bi trstje poruvali
in zrahnali črno prst.*

*Da smo znali, da smo znali,
da boš nosil tak škrlat:
vsem vojakom bi pobrali
in poskrili vsak škrlat.*

*S trnom, trstom in škrlatom
več ne boš zasramovan:
Daj nam Tvoje mize svatom,
da smo svatovski vsak dan!*

Fabijanin:

Ptička pred panjem.

Sneži, sneži... Ptičke prezebajo,
s podstrešja letajo na tla. Pred panj,
glej, tja v ulnjak sinička je zletela.
Pik-pik! — potrkala je nanj.

Čuj, v panju zašumi. Hej, to je straža!
Glej, ena že prišla pogledat je
čebelica. Pik! udari jo — potrka spet sinička
in več jih še pozoblje gladna ptička.

O, če bi vedel hlapec to, bi zanko ti
nastavil! — si misli mačka in se plazi
tiho od strani. — Čof! že drži siničko
in steče proti hlevu po sneženi gazi.

Naš Francek zrnja je na deščico natresel,
pa sreča mačko — v srcu se mu zgane vroče —
kar deščico zalučí v njo, pa ne zadene
in zdaj se joče, za siničko joče — — —

Venceslav:

Piščalka.

»Mati, mati,
dajte mi belo piščalko,
da pesem veselo zapojem
za našo nedeljo.«

»Sinko, sinko,
naša nedelja je tiha, tiha,
niti zvonovi ne vriskajo,
niti drevesa ne cvetejo —
kaj boš z veselo piščalko?«

»Mati, mati,
dajte mi rog, da zatrobim,
da zatrobim nad našo vasjo,
da več tako tiho ne bo!«

»Sinko, sinko,
zatrobil je velik junak,
pa so razdrobili mu rog,
pa so ga v temnico zaprli —
molči, molči, moj sinko,
moli, moli ponižno,
da pride sam Bog
in pokliče ljudi in uro veselo
z vriskajočo piščalko!«

V nesreči združena.

Na klopi pred ponižno kmečko hišo sedita že postaren mož in postarna ženica. Smehljata se, a otožen je ta smehlaj in bolesten. Vidi se jima, da sicer vdano prenašata svojo usodo, a vendar trpita, pa tudi še upata in hrepenita. Željno dvigata glavi proti nebu, tja gor, od koder se sipljejo na nju dobrodejni solnčni žarki. Večinoma molčita in upirata oči v zlato solnce, kakor bi se hotela popeti do njega, popeti tja gor v neizmerne višave. In čudno! Nič se jima ne blešči. Kdo drugi hitro povese pogled pred bodečimi solnčnimi žarki, onadva pa gledata, gledata naravnost v gorečo solnčno oblo, a ničesar ne čutita...

Dan na dan ju vidijo ljudje tako skupaj. In kdor gre mimo njiju, si misli po tihem: »Kako sta navezana drug na drugega, kako se imata rada!« A nista bila vedno taka prijatelja...

Pred več kot tridesetimi leti se je na mali tratici med hišami podila vesela mladina, sami otroci, ki so bili komaj začeli hoditi v šolo, ali pa tudi še niso hodili. Zdaj so podili drug drugega, zdaj se spet družili v male skupine, prijemali se za ročice in se vrteli, glasno žvrgoleč pri tem svoj »ringaraja«. Vse vprek so kričali, vse vprek se smejali, vsem so se radosti iskriale bistre oči...

A tam ob strani je stala deklica, vrstnica jim po starosti, stala sama, kakor bi bila izobčena iz njih družbe. Nepremično je stala in strmela, da se je zdelo, kakor bi nekaj razmišljala, kakor bi nečesa ne umela, kakor bi ugibala, kaj pomeni ta vedno ponavljajoči se »ringaraja«.

Nenadoma pa se je zmislil razposajen deček: »Vzemimo še slepo Anico vmes, naj se vrti še ona z nami!« In skočil je k nji, potegnil jo burno za sabo, da se je opotekla za njim in jo uvrstil v kolo. Otroci so veselo spet zaplesali, slepa ubožica pa, ki ni vedela, kako se vse to vrši in kako bi morala prestopati, da bi bilo prav, se je že po par korakih spoteknila in telebnila na tla, vsled tega pa so padli še drugi in se prevrnili čez njo. Drugim otrokom je bilo to v veselje. Hitro so se pobrali, Anica pa je nerodno vstajala in ker je čutila, da gre smeh, ki se je razlegal, na njen račun in se je bila pri padcu tudi malo udarila, ni mogla zatreti solz, ki so se ji pojavile v očeh.

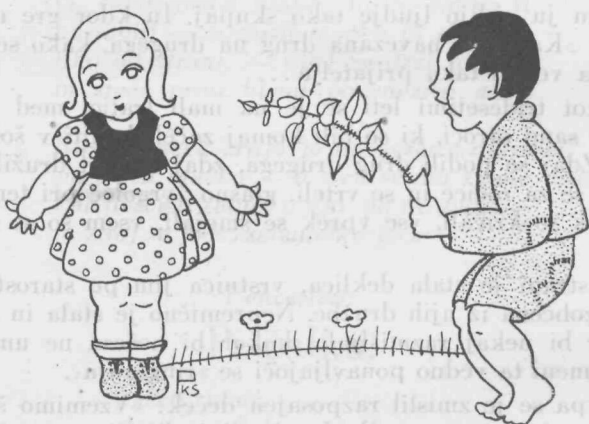
»Andrejček, ti si kriv! je obdolževala razposajenega dečka deklica, ki se ji je Anica menda smilila.

Andrejček pa si je storil ubogo malo iz tega. »Kaj pa je tako nerodna!« je odgovoril, izrinil Anico iz vrste in rajal dalje.

Od tistega dne je imel neko posebno veselje, nagajati slepi ubožici in od njega so se tega še drugi navzeli. Na razne načine so se norčevali iz slepe deklice. Včasih so jo obkolili, cukali jo zdaj tu zdaj tam in vpraševali: »Povej, Anica, kdo te je?« In sirotica je res ugibala. Smatrala je to za nekako igro in je bila zadovoljna, da se je je smela udeležiti. Saj ji je bilo sicer tako strašno dolgčas! Zgodilo pa se je včasih, da je res uganila tistega, ki jo je potegnil za rokav, za kito ali za kar že, ker po imenu je vse otroke poznala. Ob taki priliki so zagnali otroci velik krik. »O, saj vidi, saj vidi, Anica vidi!« so klicali. Anica se je pa veselo smehljala. Že same besede, da vidi, so ji dele dobro. In ko so tako vsi trdili, da vidi, se ji je trenutno zazdelo, da je res vidila in vsa je bila srečna.

Andrejček je bil pa tisti, ki ni nobene priložnosti opustil, da ne bi zagrešil kaj neprimernega. Namesto da bi se je bil samo na rahlo dotaknil kot drugi, jo je vščipnil, da je bolešno zajejala. »Andrejček, to si ti storil!« je rekla, kajti vedela je, da ni nobeden tako neusmiljen z njo kot on. Andrejček pa je zdaj še bolj kričal: »Ali nisem rekel, da vidi! Samo potuhne se včasih!«

Nekoč so ji molili otroci različne rožice in jo vpraševali: »Kakšna je ta rožica, Anica? Ali je modra ali rdeča ali rumena?« Ona pa ni vedela, kaj naj bi rekla. Ker je bila od rojstva slepa, ni imela pravega pojma o tem, kakšne so rožice. Še manj je pa vedela, kaj je modro, kaj rdeče ali rumeno. Molčala je na vsa vprašanja in hudo ji je bilo pri srcu. Andrejček pa se je hotel tudi to pot odlikovati. Stekel je k plotu, odrezal z nožkom koprivo, prijel jo s papirjem in se vrnil k Anici z njo. »Ná, Anica, rožico, ná!« ji je

prigovarjal in ji stisnil koprivo v roko, a brez papirja. Ona je zajejala od bolečine, otroci pa so se ji na glas zasmejali, najbolj seveda Andrejček, ki jo je povrh se spraševal: »Povej, kaka je ta rožica: ali bela ali rdeča ali modra?« In nikogar ni bilo, ki bi se mu bila smilila ubožica. A nekoč jo je nekaj še huje zaskalelo, kot jo je to pot kopriva. Pritavala je bila do otrok, ki so čepeli po tleh in si gradili hišice iz kamenčkov. Ker ni videla, je zadela z nožico ravno Andrejčkovo zgradbo in mu jo podrla. Andrejček jo je pa jezen krcnil preko gole noge in zakričal nanjo: »Ti slepulja ti, slepuljasta!« Za udarec bi se ne bila zmenila, a besede so jo zadele globoko v srce. Na glas je zajokala in zaklicala: »Mama, mamica, slepulja mi pravi!«

Mati, ki je stala baš pri odprtem oknu in je videla in slišala vse to, je zagrozila Andrejčku: »Le čakaj me, ti sirovež! Da se božje kazni ne bojiš! Tudi tebi se lahko še pripeti, da boš slep! Potem boš vedel, kaj se to pravi!«

Andrejčka je pretresla ta grožnja. Popustil je igro in zbežal. Pobiljšal se pa ni. Vedno je še rad dražil Anico, dasi tako neusmiljen ni bil več z njo kot prej.

Žalostno so potekali Anici dnovi že, ko je bila še otrok. Njene vrstnice in vrstniki so hodili v šolo in se učili vsega potrebnega, nji pa so v strašni enakomernosti minevali dnovi. Znala je samo to, kar jo je mati naučila. A kaj, ko se ji je dalo tako težko kaj dopovedati! Naj ji je mati še toliko pravila, da je solnce velika ognjena krogla, še tako dopovedovala, kakšna je luna, kakšne so zvezde, si Anica vendar ni mogla nič pravega misliti. Saj

nikoli ni videla ne krogle ne ognja ne svetlobe! Da ogenj peče, še huje ko kopriva, to ji je bilo znano, ker je bila prišla nekoč preblizu goreče sveče in si opekla prste. A kakšen je prav za prav ogenj, kakšen plamen, tega si ni mogla predstavljati.

Ob nedeljah je rada hodila z materjo v cerkev. Poslušala je vsa prevzeta orgljanje, petje in propovedi. Ko je duhovnik čital nekoč evangelij, ki govori o tem, kako je Zveličar podelil vid ubogemu slepcu, je vsa vztrepetala v silni želji, da bi prišel Sin božji še enkrat na svet. O saj bi gotovo tudi njo ozdravil, ako bi ga prosila!...

Bila je Anica že precej odrasla, ko se je v njenem življenju vendar nekaj spremenilo. Prišlo je čisto nepričakovano! Čez poletje so prihajali v ta kraj včasih tudi tujci. Pa se je zgodilo, da se je naselila ondi za nekaj tednov neka učiteljica, ki je bila nastavljena v zavodu, kjer se revčki, ki zaradi slepote ne morejo obiskavati rednih šol, učé marsikaj koristnega in se navadijo celó čitati. Ta učiteljica se je začela zanimati za slepo Anico. In ker se je prepričala, da je bistrourma in nadarjena, ji je pripomogla do tega, da je bila brezplačno sprejeta v zavod, na katerem je poučevala. V svojih nadah se ni varala. Anica je hitro napredovala in se po par letih kot prerojena vrnila domov. Znala je marsikaj, kar je vzbujalo občudovanje njenih nekdanjih vrstnic in vrstnikov. Odslej ni svoje nesreče več tako bridko občutila. Ako ji je bilo dolgčas, je posegla po tistih čudnih listih, ki so jih ji bili dali kot darilo, otipavala črke na njih, zbirala jih v besede, ki so ji — združene v celoto — povedale premnogo zanimivega. Pri tem je imelo dekle vedno dovolj občudovalcev. Ti so jo često preprosili, da jim je tudi na glas čitala.

Tako so ji potekali meseci, potekala leta...

Andrejček je hodil med tem po svetu. Postal je bil krepek, zdrav fant. Ker je imel starejšega brata, ki je z lahkoto sam opravil domača dela in ni bilo bogastva pri hiši, je moral kmalu z doma, služiti si kruha. Sicer pa ga je itak mikalo v svet. Trditi se o njem ni moglo, da bi bil len, pač pa je imel to napako, da ni nikoli dolgo vztrajal pri enem in istem poslu. To je bilo vzrok, da se ni nobenega rokodelstva naučil. Pa tudi na enem kraju ga ni trpelo dolgo. Vedno ga je gnalo naprej. Tako je blodil po svetu sem in tja in se bolj in bolj oddaljeval od doma. Od začetka se je domačim še kaj oglasil, pisal še semtertja kako pismo, sčasoma pa je popolnoma umolknil, tako da že nihče ni več vedel, kje je in ali je sploh še živ ali pa že mrtev. Naposled so celo njegovi domači pozabili nanj, še bolj pa seveda drugi ljudje.

(Konec.)

Venceslav:

Zaklad.

*Tam daleč, tam daleč
za tretjo goró
v globokih dolinah
zakladi cvetó.*

*Pa noče zaklada
in noče zlatá —
saj v kočici borni
zaklad svoj ima.*

*Moj brat je ubožec,
moj brat ni bogat,
v daljavo bi stopil
in dvignil zaklad.*

*Saj mati ga spremlja,
ko mora med svet,
sprejema ga mati,
ko vrača se spet.*

Iz Slomškove šolske risanke.

III.

Moj duhovni oče.

Pražnikar iz Kolovráta,
iz dežele modre Kranjske,
mi odpre omike vrata.
Kot podobe lepe sanjske
zanj spominov šopek pletem,
z njimi rasem, z njimi cvetem.

Vzel me v stan je izbe svoje,
ognja vnel iz svoje duše,
kruha dal mi z mize svoje.
Bil je vir, ki nima suše,
bil je stolp, ki čuva griče,
bil je zoon, ki k sebi kliče.

Petnajst nas je dečkov vdanih,
slik detinskih sinja slika,
ob očetu bilo zbranih,
dik očetnih divna dika.
Kaj cvetov bi leglo h koncu,
da ni on jih doignil k solncu!

Zvest pastir in dobra paša!
Od ljubezni so iskrene
širila se srca naša
in tesnile so se stene:
Senca širnega oreha
nam postane šolska streha.

K Pražnikarju v stolp kaplanski
tri sem lepa hodil leta.
Hvala bodi zemlji Kranjski,
da je dala nam očeta!
Blagor Ponkvi, da sprejela
svet je vzor za sveta dela.

Pesem čuje se z oreha,
polna sreče, polna smeha.

Ksaver Meško:

Ptičke.

imsko jutro. Prišel pravkar iz cerkve, od sv. maše. V srcu toplota, na licih, v rokah žgoč mraz.

V peči poje ogenj. A pri peči se le pomehkužim, ne grem k nji. K oknu stopim.

Zagledam se ven na pokrajino, mirno in pokojno kakor sanje otrokove, lepo in čisto v nedotaknjeni snežni belini kakor deviška duša nedolžne deklice. Smreke v gozdu kakor ogromna božična drevesca. Le luči ni na njih: solnce še dremlje v nebeških pernicah za pepelnatim zastorom oblakov.

Opazujem ptičke. Zima jih muči. Na plot ob vrtu sem jim pritrdil škatlico. V nji dobe vsako jutro svoj zajtrk, vsako popoldne večerjo, da laže pretrpe bodečo zimo.

Za senice je škatlica. Vrabčičem nasujem kar na cesto tik vrta. Tja dalje proti visoki stari, stari oguljeni lipi vranam in srakam.

Vedo to in prihajajo. Gledam jih, kako seničice poletavajo z bližnje češplje, kjer so že čakale na svoj vsakodnevni zajtrk. Kako si dobivajo iz škatlice ovsena zrnca in poletavajo z njimi nazaj na češpljo. Tam jih s kljunčkom spretno izluščijo iz luskine, pozobljejo, da se ne ve kdaj. Kako veselje je v njih poletu. Zdi se, da je v vsakem utripu, v vsakem trepetljaju perutnic sreča in hvaležnost. In kako dobro vzgojene gospodične so to! Nobena se ne sili naprej, nobena ne dela drugi napotja. Vsaka lepo počaka na plotnici ali na malem še necepljenem slivovem drevescu tik plota, da dobi tovarišica svoj delež. Kadar ta odleti, sede na rob škatlice druga in si vzame svoje zrno.

Nekoliko nemirnejši so vrabčiči, nervozni proletarci, barakarji. A tudi ti se kar nič ne pretepajo in ne ravsajo kakor časih poleti, v izobilja, objestnosti in prevzetnosti časih. V bratski slogi pobirajo zrnca v snegu. Povsem zaverovani so v svoje delo. Le če v župnišču vrata zaškripljejo, se naglo dvignejo, sfrfotajo na bližnja drevesa. Strah je v njih cvrčanju in njih poletu, odpor in zasmehovanje. Mislijo, zdi se, da jim dela krivico, kdor jih moti pri njih pojedini, v njih užitku. Obenem se mu rogajo: »Ne boš nas, ne!«

Brž pa ko začutijo, da je vse mirno in nevarnosti ni, so že spet na cesti, že spet stikajo za zrnca. V škatlico, sinicam namenjeno, ne sili nobeden. Kaj šele da bi seničke odganjali, jih morda kuzmali. So vendar kavalirji, spoštujejo gospodične.

A tudi senice ne gredo dol. Spodaj so fantje, tam ni nič za take gospodične. Samo kadar v škatlici res ni ne zrnca več, se spusti katera dol ter išče tam med odluščenimi luskinami zrnca.

Na golih, navpično štrlečih vejah stare lipe — kakor izsušene, v trpljenju v nebo proseče roke se zde — sedita dve vrani. Povsem mirni, nepremični, sami vase zamišljeni, kakor more le biti kak star filozof ali modrec, ki se trudi prodreti v življenja najmračnejše globine, v najzadnje skrivnosti. Rad bi vedel, kaj le premišluje takle črn ptič?

Nenadoma ena oživi. Zdrzne se, kakor bi se bila zbudila iz globokega spanja, iz zimske odrevenelosti. Počasi se odtrga z drevesa, počasi pada dol na cesto.

Druga sanja in razmišlja kar dalje. Morda še opazila ni, da se je tovarišica speljala z drevesa. Morda se ji zdi za malo in poniževalno ta vsakdanja sitnost, da je treba brskati po cestah in iskati živeža. Prijetneje je sanjariti in filozofirati, kajpak!

A ona se je že lotila ovsa. Enakomerno sklanja in dviga glavo. Zdaj zdaj se previdno ozre naokrog. Brž se ne počuti tako varno kakor visoko na drevesu.

Kar se prinese gor po cesti sraka. Prava ženska! Koketno pomahava z dolgim repom. Ustavi se zdaj zdaj, pogleda na levo, desno. Ali kaj išče? Ali jo je sama koketerija? Premerja in pretehtava vrano. Počasi se približuje. Vzame si tudi zrno, a bolj ob strani. Ako se vrana proti nji obrne, odskoči za korak, za dva. A brz ko se vrana spet vda uživanju, se približa, koketno pomahavaje z repkom. Ženska, ženska — vedno koketna!

Voznik pripelje gor po cesti. Pa se ves pernasti zbor preplašen dvigne. Na drevje se skrije; sraka poleti kar naravnost v gozd. Ženska, ženska — vsa boječa! —

Lepo, kaj? Ves dan bi jih opazoval. Če bi utegnil. Saj je tudi to gledališče. Niti ne najdolgočasnejše...

Toda enih pogrešam; po enih se mi toži; enih bom čakal še dolgo — jih bom li pričakal? —. Lastovk! Saj ni krasnejšega v ozračju kakor polet teh malih, kovinasto-svetlih pilotov. Čudovitejši je njih ritmično valoveči polet od vseh dragih, s človeškimi rokami izdelanih letal.

Pesem je njih polet...

Kdaj priletite? Priletite skoraj!

Esén:

Oznanjenje spomladi.

Nanos je še ves poln snežink,
pod mojim oknom pa ščink, ščink
je ščinkovec zapel.

Kmalu bo tudi travnik ozelenel,
regrat rumenel,
otrok se igral bo med metulji vesel.
Kmalu se bodo

s čipkami zelenimi odeli grmički
in v zboru bodo ptički,
po polju, po gmajni
v dragi, v borovi tajni
spet žrgoleli.

Črnorumeni kosi bodo sladko zapeli
in pred vaško cerkvijo na kostanjih
bodo orabčki, ljubi prijateljski božji.

Gospodu umeten koncert priredili:

On je pa vsake stvarce vesel,
saj smo vsi delo njegovih del.

„Mali knof.“

Da, Št. Peter! Nekaterim se čudno zdi, da še vedno sanjarim in govorim o njem. Kaj bi ne, ko sem pa deset let in še dva meseca povrh dihal zdravi šentpeterski zrak. In ravno toliko časa sem hodil tam v šolo in pomagal z večjim ali manjšim uspehom ustrojevati glavice šentpeterskih šolarjev. To so bili junaki, da malo takih!

Zdaj so nekateri že kar celi posestniki in gospodiči, izmed učenk pa gospodinje in gospodične, ki se jim zdi za zelo imenitno, ako jih njih bivši učitelj spoštljivo pozdravi s »klanjam se, gospodične!«

Onega dne me je pa prišel obiskat moj bivši ministrant Ferdl. Da ste ga videli, kako se je blaženo nasmehnil, ko sem ga pozdravil: »Glej ga, Ferdl, cel gospodič je že!«

Ako bi ga bili videli pred leti, ko je začel ministrirati, bi se mojemu strmenju prav nič ne čudili. Bil je tedaj majhen, tako majhen, da sem imel resne pomisleke, sprejeti ga v imenitno službo ministranta, ko ga je njegova mamica pripeljala ter prosila: »Vzemite ga, gospod, za ministranta! Ima veliko veselje do cerkve.«

No, da! To sem dobro vedel, saj sem ga redno videl ob nedeljah celo pri večernicah, ko so drugi slični junaki rajši hlačke trgali po traticah in igriščih.

»Prav rad,« sem odgovoril mamici, »celo zelo rad bi ga vzel za ministranta, ker mi Otmar pravkar odhaja v mestne šole, vendar imam pomisleke, ker je Ferdl še tako majhen. Ali se vam, mamica, ne zdi nekoliko pre slaboten?«

»Knjige sicer še ne bo mogel prenašati, toda drugače je bistre glave.«

»O tem prav nič ne dvomim. Toda kdo bo prenašal težko knjigo takrat, kadar bo sam ministriral? In to se bo zgodilo dostikrat.«

»Sem že cerkovnika naprosila, da mu tupatam pomaga.«

»I pa naj pride v ponedeljek!«

Da bi ga videli, kako mu je zažarelo veselje v sivih očeh! Poljubil mi je roko, da je kar cmoknilo ter veselo odštorkljaj s svojo mamico domov. Ferdl je postal ministrant.

Za šolarje je bilo to dejstvo velika novica. Hodili so ga gledat kakor novo čudo: mlajši s spoštovanjem, starejši z bolj ali manj prikritim dvomom, če bo Ferdl sploh za rabo. Ferdl pa jih je sprejemal kakor kak novoizvoljeni

predsednik Pomladka Rdečega križa: nekaterim se je dobrohotno nasmihal, drugim je le pokimal, tretje pa je neusmiljeno odslovil z besedami: »Kaj me zijate!«

Pravi moj ministrant je bil takrat Mirko, mlad mož, rjavega obraza in črnih oči. Rad sem ga imel in ga imam še, predvsem zavoljo njegovega dobrega očeta, s katerim sva si velika prijatelja. Ta Mirko pa je imel poleg dobrih lastnosti tudi muhe. Uvajal je sicer Ferdla počasi v skrivnosti ministriranja, kadar sem ga opazoval; če je bil pa Ferdl neroden — to je bilo v začetku pogostokrat — se mu je Mirko škodoželjno muzal. To sicer ni bilo lepo, ampak je že taka navada med dečki, posebno med ministranti. Ferdl je vkljub svoji neznatni osebeci to preziranje dobro čutil, zato je često prijoval k meni. Moral sem porabiti vso svojo nemalo zgovornost in še sladkorčke in podobice povrh, da sem ga potolažil. Gotovo bi se bila tupatam tudi osebno spoprijela, da se Mirko ni ustrašil »strašne« Ferdlove grožnje češ, da bom že mami povedal, da te bo okregala, in očetu zatožil, da te bo natepel. Pri tem je pokazal Ferdl s svojo drobno pestjo, kako ga bo oče.

»Bojim se jih!« je odgovoril Mirko ter mahnil zaničljivo z roko.

Toda vse to ni bilo nič v primeri z »razžaljenjem«, ki ga je bridko doživel naš junak Ferdl nekega pomladanskega popoldne po šoli. Kaj se je neki zgodilo?

Prišel sem poučevat v šolo, pa ne vem več natanko, ali v torek ali v petek. Po Ferdlovem obrazu, ki sem ga takrat zagledal v drugem razredu, bi sodil, da je bil petek. Čim sem stopil v razred, sem že opazil neko čudno vznemirjenost med učenci. Nekateri so stikali glave ter si s posmeškom nekaj pošepetavali, drugi so stiskali ustnice, kakor bi hoteli zabraniti, da jim ne uide smeh — vsi so se pa ozirali v prvo klop, kjer je eden izmed učencev sklanjal svojo glavo na klop ter krčevito jokal. Bil je to Ferdl.

»Ferdl, vstanil!« sem mu ukazal resno. Vzdignil se je počasi, a rok ni odmaknil od obraza. Iz oči pa so mu padale debele solze na klop, a vse telo se mu je sunkoma stresalo od joka.

»Najprej bomo molili, potem govorili!« —

Med molitvijo sem se večkrat ozrl po razredu ter brž opazil Mirka, ki je takoj povesil oči. Po molitvi sem pa vprašal Ferdla, čemu joka. Vsi učenci so se zganili, Mirko pa je zardel kakor kuhan rak. Da ima spet Mirko svoje prste vmes, sem takoj uganil.

»Govori Ferdl!«, sem mu moral prigovarjati, ker mu krčeviti jok kar ni hotel pustiti govoriti. Med jokom in stokom je spravil v pretrganih besedah iz ust »strašno« obtožbo:

»Mir-mir-Mirko mi-je-je-re-rekel, da-sem-sem mali-k-kn-knof.«

Bil sem v čudnem položaju. Spričo učencev, ki so komaj krotili smeh, sem moral ostati resen — v grlu in ustih pa me je grabilo, da bi bil prasnil v glasen smeh. Zasukal sem se, sedel za mizo ter se skril za razrednico.

Opazoval sem oba: Mirka in Ferdla. Prvi je bil v veliki zadregi in negotovosti, kaj se bo zgodilo z njim. Ferdlov krčeviti jok mu je neprijetno udarjal na uho. Ferdl pa se je takoj potolažil, čim si je olajšal srce. Skozi solze me je gledal ter pričakoval, kako bom kaznoval »grdega« Mirka. Nekaj je bilo treba le ukreniti.

Pa naj bo! Rekel sem približno takole: »Mirko, tako ne smeš zmerjati, saj si tudi ti bil nekdaj »mali knof«. Ferdl, ti pa le pridno žgance jej, da boš velik in ti ne bo mogel kak nepridiprav reči, da si »mali knof«.«

Vsi so se oddahnili — najbolj seveda jaz — da se je ta spor tako mirno poravnal. Še roki sta si podala Mirko in Ferdl. In od tedaj ni bilo med njima več nobenega večjega spora.

Avto.

Pasel je na rebri ovce.

Ker sta bila oče in mati revna, je bil tudi sam reven, in ker je bil oče zašit in mati raztrgana, je bil tudi sam ošit in raztrgan. Ker je bil reven, zato ga je vselej stisnilo nekaj za grlo kakor s trdo roko, da je komaj dol požrl kot veliko solzo, kadar je videl sosedovega Milčeta, tistega štacunarjevega Milčeta z debelimi, rdečimi lici, da je bel kruh; ali kadar je videl Olgico, tisto krčmarjevo Olgico, ki si je vedno ogledovala obleko — srakica prismojena! Celo takrat, kadar mu je Pepica, največjega gruntarja hči v vasi, dala kruha — in dala mu ga je dostikrat —, še takrat ga je prišlo

nekaj za grlo, da je komaj dol požrl kot debelo solzo, in da ga ni vselej Pepica tako čudno dobro pogledala, bi ne bil vzela.

Najbolj pa ga je stisnilo, kadar je spodaj pod rebrijo prirahtal ali pritrobil avto: srečni ljudje sedijo na njem, veselo se smejejo, največkrat pa se držijo sila dostojanstveno in važno, siti so, lepo oblečeni, nič zašiti in se peljejo, peljejo...

On se ni še nikdar peljal z avtom — o tepec, saj se še s konji ni nikdar peljal! O pač! Enkrat se je že peljal s konji. Ko je šel Ponikvarjev hlapec, tisti, ki škilasto gleda — Mežurek mu pravijo — ko je šel Ponikvarjev hlapec z vozom po pšenico, takrat se je on obesil na voz in se je baš kopičil čez lojtrnico, ko ga je tisti škilec užgal z bičevnikom, da bi bile skoraj

pregorele tanke hlačiice pod njim — takrat. Zato ga je najbolj stisnilo, ki bi se tako rad peljal in bi bil rad lačen in strgan, samo da bi se peljal!

Tako se je vselej razsrdil, kadar je zaslišal avto in se je skrtil v rebri za grm in ga začel zmerjati z vsemi priimki, z nelepimi besedami, ki jih je slišal, kadar so se pri sosedovih kregali. Ko pa je pribrenčal avto bliže po cesti, se je potuhnil globlje pod grm in umolknil, še sopsti si skoraj ni upal. Kaj, če bi pribrenčal gor za grm? Zdel se mu je avto kot živa stvar. Da se konj sam splaši, se mu ni zdelo nič čudnega; tudi da se konj z vozom splaši, še ni tako čudno; ampak da bi se voz sam splašil — če ni nekaj živega? Kaj, če bi pribrenčal gor za grm? O groza, nemara bi bilo še huje ko takrat, ko se je bil obesil čez lojtrnico in ga je tisti hlapec, tisti škilec, užgal, da bi mu hile skoraj hlačiice pregorele pod bičevnikom.

Zato se je potuhnil globoko pod grm in umolknil, še sopsti si ni upal. Ko pa je avto odbrnel, ga je bila spet sama korajža in psovka. —

Spet je pasel, čisto ob cesti je sedel.

Brrrrrr — avto!

Že se je privzdignil, da bi skočil vkreber, za grm, po stari navadi.

Ee, ga bom vsaj od blizu videl in srečne bogate ljudi, lepo opravljene, ki jim ni nič hudega — mu je šlo skozi misli in obsedel je.

Brrrrrr.

Lep, svetlomoder pleskan avto.

Sam sebi ne more verjeti.

V njem sedi gospod, robec drži na usta; zraven gospa, krčevito joka, da jo kar stresa; za njima pa velik venec iz belih rož, črn trak in na njem se pobliskavajo zlate črke, in črni trak maha v vetru kakor v slovo in se pobliskavajo zlate črke —

Široko je razprl oči in kakor da bi sam sebe vprašujoč pogledal: kaj je to in kako je to?

Posihmal ni več zmerjal avtov.

Svjatoslav:

Molk.

*V starih gozdovih pridušen je molk,
v grapah po stezah molčeči drvarji,
v bregu pet tihih raztrganih hiš,
kakor bi gledali čez njive v rebri
v sveto dolino gorjanski stražarji.*

*Saj bi zakričal pastir vrh Goljaka,
pa bi ne čulo ga daljno nebo,
zrušil bi glas se po grapah dremotnih,
butal bi v stene in izbe gorjanske,
pa bi molčecim biló prehudó.*

*Stari Cekinar je ves osivel
in se oblači v nedeljsko obleko,
hodi na cesto in gleda v dolino:
morda pripeljejo sina iz Gorice,
morda že pridejo oni tam preko...*

Od Pliberka do Brda.

4. Od Beljaka do Brda.

Prišli smo do onega dela Slovenskega Korotana, ki ga je mirovna konferenca v Parizu brez glasovanja prisodila Nemcem. To sta: slovenska beljaška okolica in slovenska Ziljska dolina do Šmohorja.

Koncem majnika in začetkom junija l. 1919 so jugoslovanske čete, potem ko so zlomile nemški odpor, zasedle celokupno glasovalno ozemlje. Stale so na vrhu Magdalenske gore, na Gosposvetskem polju in v Celovcu. Ob Vrbskem jezeru so prodirale proti Beljaku. Na povelje Italijanov, ki so se neprestano zavzemali za Nemce, so se pa morali Jugoslovani v bližini Vrbe ob Vrbskem jezeru ustaviti. Nemci so pozneje na onem mestu postavili kamen z napisom:

Bis hierher und nicht weiter
kamen die serbischen Reiter
anno 1919,

t. j.: Do tukaj in ne dalje so prišli srbski jezdeci l. 1919.

Meja glasovalnega ozemlja na zapadu je šla malo zahodno od Baškega jezera. In sicer: Z Maloške Jepe v Karavankah (1801 m) zahodno od Bač in Baškega jezera po gozdu Dobrova na Poljano (661 m) in nato poševno v severovzhodni smeri proti Dravi. Južnovzhodna polovica župnije Marija na Zili ter mala župnija Na Dravi sta še spadali v glasovalno ozemlje. Nato je šla zapadna meja glasovalnega ozemlja po Dravi dol in potem naravnost proti severu na 1000 m visoko razvodje med Osojskim in Vrbskim jezerom. Župnije: Lipa, Strmec, Kostanje so bile še v glasovalnem ozemlju, župniji Domačale in Skočidol pa so kar brez glasovanja dobili Nemci.

Beljak stoji prav ob zahodnem robu Celovške kotline in je važno križišče železnic. Iz Beljaka vodijo železnice v sedem različnih smeri: Na Št. Vid ob Glini—Dunaj; v Solnograd—Monakovo; v Franzensfeste (Inomost, Bocen); v Ziljsko dolino; v Kanalsko dolino—Italijo; na Jesenice, Trst, Ljubljano; na Celovec—Maribor.

Beljak je drugo največje mesto na Koroškem in šteje 25.000 prebivalcev. Stoji na meji med Nemško in Slovensko Koroško. A medtem, ko je odprt proti Slovenski Koroški, proti Celovski kotlini, je z Nemško Koroško zvezan samo po par primeroma ozkih dolinah. Medtem, ko se je prvotno slovensko prebivalstvo teh dolin ponemčilo, se je germanizacija ob izhodu iz dolin ustavila in je na širšem ozemlju, v Celovski kotlini, naseljeno slovensko prebivalstvo ostalo slovensko. Z gotovostjo moremo reči, da gravitira (teži) Beljak z $\frac{2}{3}$ ali celo s $\frac{3}{4}$ proti slovenskemu ozemlju Koroške in samo z $\frac{1}{4}$ ali celo samo z $\frac{1}{4}$ proti nemškemu. Res, da napravi Beljak utis nemškega mesta. A to je naravno, ker čeprav se priseljujejo Slovenci v velikem številu v Beljak in v beljaška predmestja, vendar kot narodnost nikjer ne pridejo do veljave in se že otroci slovenskih priseljencev ponemčijo. Kajti vso moč in oblast imajo Nemci v rokah, in šole in cerkve so vse nemške. A da bi bil Beljak v slovanski državi, takoj bi bil na polovico slovenski in v najkrajšem času bi imel slovensko večino.

Dve uri od Beljaka, popolnoma v slovenskem ozemlju, med Dravo in Karavankami, leži Baško jezero. Sredi jezera je otok, tako da jezero spominja na Blejsko jezero, od katerega je le nekoliko večje. V Baškem jezeru ogleduje Jepa (na Gorenjskem ji pravijo: Kepa) svojo skalnato prisekano piramido. Izvedenci trdijo, da se tu okrog Baškega jezera govori najlepše koroško slovensko narečje. Tu prehaja rožansko narečje v ziljsko.

Medtem ko se v Rožu izgovarja črka »k« komaj slišno, se tu ob Baškem jezeru in v Zili (v Ziljski dolini) izgovarja krepko, trdo. Sicer pa sta si obe narečji slični. V obeh se — podobno kakor v gorenjskem — izgovarja črka

Beljak z Mangartom, Ponco in Jalovcem. V ospredju Kórenski prelaz.

»k« pred e in i kot »č«: ali »čej« mesto »kje«, »hrušče« namesto »hruške«, »čisov« namesto »kisel«, »ščira« namesto »sekira«. Medtem ko je rožansko in ziljsko narečje slično gorenjskemu hkrati s kanalskim narečjem (saj je Kanalska dolina samo podaljšek savske doline), pa je podjunsko narečje slično spodnještajerskemu.

Narečje, ki se govori to in onstran Kórenskega prelaza (1071 m), je eno in isto. Saj ju loči samo nizko gorovje. Koroški Slovenec, ki je prvič prišel v Kranjsko goro, je pri prvem srečanju vprašal neko ženo, ko jo je slišal govoriti, če je Korošica. A bila je pristna Gorenjka iz Kranjske gore. To narečje, ki se govori v Kranjski gori, je torej isto, kot se govori onstran Kórena, v Št. Lenartu v Ziljski dolini. Potem pa Nemci pravijo, da je koroška slovenščina bolj podobna nemškemu nego slovenskemu jeziku in da je popolnoma različna od izvenkoroških slovenskih narečij. O nevednost — ali pa hudobnost!

(Konec.)

Modrost v pregovorih domačih in tujih

Pot.

Vsaka pot pelje v Rim.
Ravna pot najboljša pot.
Kdor se sredi poti vrne, čisto ne zaide.
Kdor poti ne pozna, mora vodnika imeti.

Tudi na široki poti človek lahko zaide.
Pot v smrt tudi slep lahko najdeš.
Na ozki poti je nevarno obračati.
Na razhojeni poti ne rase trava.
Po slabi poti delamo dolge korake.
Kriva pot pelje v luknjo.
Po prepovedani poti je drago voziti.
Pot časti je ledena gaz, ki hitro zvo-
deni.

Pot do srca gre skozi glavo.

Reki: Na poti komu biti.
S poti iti.
S poti mi je.
Svoj pot.
Iti svojo pot.
Z gladkim potom.
Pot komu posoditi.
Pot pod noge vzeti.
Pot ubrati.
Po nobenem potu.

Drobiž.

Fran Radešček:

Na obisku pri gospodu Matku.

Gospod Matko Krevh je nanizal s svojim šegavim peresom bralcem »Vrtca« želepo številu mičnih dogodivščin iz svojih mladostnih spominov in si ž njimi pridobil mlada srca. Menda ne bo hud — pa če me tudi zuhlja, kaj zato — povedati pa moram tudi jaz katero o njem, da si ga ogledamo tudi z druge strani, ko ga že poznamo po sliki in pismu.

V prijaznem Sv. Petru pri Mariboru je bilo tedaj njegovo kraljestvo. Ondi je ves goreč v svojem svetem poklicu verno čuval nad izročeno mu mladino Bogu v slavo in njej v časni in večni prid. In prav tja smo se štirje rdečesarjčarji pred kakimi osmimi leti napotili, da ga obiščemo.

Bilo je že v pozni jeseni, ko so po okolnih vinskih gorah že odmeli veseli vriski viničarjev in razigrano petje viničark. Tisto nedeljo je bilo kazno, da se bo vreme ustalilo po neugnanem jesenskem deževju; skozi modro jasnino neba je reševalo solnce svoje tople žarke, da

so se površniki kar poskrili v omare. Popoludne po kosilu je bilo zelo soparno, ko smo se napotili po prašni cesti iz Maribora skozi miljsko predmestje po levem bregu deroče Drave. Ob poti so nas pozdravljali bogati sadonosniki, ki so jim že pobrali njih plodove, vendar pa je izza zelenja še tu in tam škililo kako zaostalo jabolko. Nad njimi pa se je svet napeto bočil navkreber in silil med vinske trte.

Vsi štirje potniki smo bili prav židane volje in udarjali v koračnico kakor ob najslovesnejših trenutkih nepozabnih nastopov naše mladine.

Kar nekako prekmalu se nam je zdelo, da smo prišli na svoj cilj. Ustavili smo se pred vrati kaplanije in porivali druge drugega, kdo naj prvi vstopi. V veži in na stopnicah ni bilo nikogar, pa smo jo mahnilni kar v I. nadstropje pred vrata kaplanove sobe. Na naše trkanje smo vstopili. V veliko našo žalost smo pa našli gospoda kaplana v postelji. Bil je bolan. V dežju in jesenskem hladu je bil nesel sveto popotnico umirajočemu nekam v hribe in se prehladil. Vendar pa nam je ves vesel, da smo ga obiskali v njegovi samoti, vsakemu posebej stisnil roko. Pri dotiku se je dalo spoznati, da gospoda muči vročica, ker mu je roka kar gorela, kakor da v njem polje razbeljena lava namesto krvi.

Mi prešerno razigrani, polni jesenskega solnca in soperne jasnine nedeljskega popoldneva, smo kar nenadoma in nepričakovano vpadli v tiho sobico v božjo voljo vdanega bolnika. To nasprotje in neskladnost pa sta bila le telesna in zunanja, zakaj duh nam je bil vsem vder in skladen. V gospodovih prijaznih očeh smo brali, kako milo mu je, da smo ga obiskali v njegovi bolezni in mu prinesli iz mesta nekaj naše razigranosti in dobre volje.

»Ti, Ivan, posezi no v omaro in vzemi tam ključ od kleti in steklenico, dva druga pa vzemita krožnike pa pojdite v klet po vino, na krožnike pa naložite jabolko in grozdja. Ti, Polde pa pojdeš v kuhinjo po kruh. Oprostite, da vam ne morem postreči sam, kakor bi rad; na razpolago pa vam je vse, kar premorem. Domači so namreč še vsi v cerkvi pri popoldanski službi božji. Kar poslužite si, prosim!«

Malo smo sicer vtaknili mezinec v usta, pa si vendar nismo dali dvakrat reči, to pa tembolj, ker smo slutili, da želi bolnik biti za trenutek sam v sobi. In res, ko smo se vrnili, je medtem že skočil v hlače in si nataknil copate.

Na jabolkih nismo napravili dosti škode, grozdja pa smo prinesli zvrhane krožnike, ne da bi bili pozabili na vino.

Gospod kaplan je kar nekako ozdravel, lica so zadobila zdravejšo barvo, in ko smo posedli okoli mize, se je razgovoril s tako vedrostjo, da smo se vsi čudili. Kako veselo je poslušal naša poročila o cvetočem razmahu organizacij naše mladine po zelenem Štajerju, pogovarjali smo se o nastopih, o tekmah, o predstavah ter končno tudi o slovstvu.

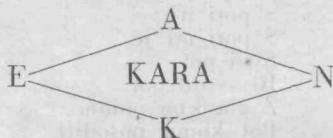
Dočim smo se mi v sobi v najlepšem nastrojtstvu duha pomenkovali o raznih zadevščinah, pa se je zunaj medtem vsula ploha med bliskom in gromom. V sobi je nastal že kar mrak. Zaverovani v svoje pogovore, pravega prehoda v to spremembo nismo prav nič opazili.

Obrazi nas gostov so se hipoma raztegnili v vprašaj: kaj sedaj? Kazalec na uri se je nenavadno hitro pomikal in treba je že bilo misliti na povratek v Maribor. In sedaj ta preklicana ploha!

(Konec.)

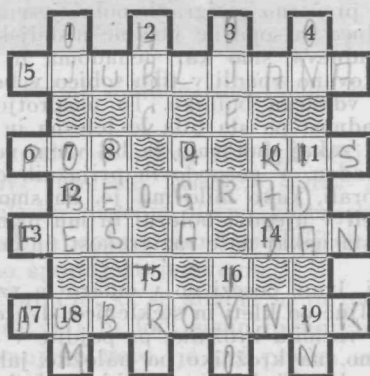
Rebus.

Rešilci in imena rešilcev — ki se sprejemajo le tekem 10 dni po izidu lista — v prihodnji številki. Ljubljanski rešilci lahko oddajo svoje rešitve Pred škofijo št. 8 (veža) v nabiralnik uredništva Vrta.

Uganke, skrivalice in drugo.

Križaljka.

Navpično: 1. vzklík, 2. začetne črke v abecedi, 3. del voza, 4. osebni zaimek, 7. druga oblika za »dve«, 8. domača žival, 9. turški poglavar, 10. posoda, 11. žensko krstno ime, 15. števník, 16. moško krstno ime, 18. duševna moč, 19. veznik.

Vodoravno: 5. mesto v Sloveniji, 6. pravo-slavni duhovnik, 10. začimba, 12. mesto v Srbiji, 13. pokrivalo, 14. časovna enota, 17. mesto v Dalmaciji.

Rešitve v 6. številki.

Rešitev zastavice v podobah:

Kadar mačke ni doma, miši plešejo.

Rešitev številčne naloge.

1	2	3	4	5	6	7	9	×	9
1	1	1	1	1	1	1	1		
1	2	3	4	5	6	7	9	×	18
9	8	7	6	5	4	3	2		
2	2	2	2	2	2	2	2		
1	2	3	4	5	6	7	9	×	27
2	4	6	9	1	3	5	8		
8	6	4	1	9	7	5	5		
5	3	3	3	3	3	3	3		

Rešitev strelíc:

Začni pri »Če« in vzemi zloge po velikosti strelíc, pa dobiš:

Če na svečnico od strehe kane prej ko od sveče, ne bo še kmalu konec zime.

N A Š I R A Z G O V O R I

Vokelski:

Moj klanec.

V velikih kosmih so padale snežinke iz daljnih nebeških višin. Rano zjutraj sem že hodil od okna do okna in gledal snežinke, kako so se vrtele in plesale po zraku. Veliko se je že naletelo snega. Ko sem tako gledaje hodil od okna do okna gledat snežni metež, sem sklenil narediti klanec iz snega.

Sneg je nekoliko ponehal. Veselo gradim klanec, ki se hitro veča. V »štebali«, ki sem jih dobil od deda — ded se ne veseli snega in sedi raje na zapečku — sem bil zelo neroden in sem se često prevrnil v sneg. Mehko me je pobožal snežec po vročih licih, kot bi hotel reči: »Otrok sitni, kaj me vznemirjaš, kadar ležim!« Izkobacal sem se iz snega in gradil dalje. Po težkem delu sem dosegel svoj namen. Ne smete pa misliti, da sem znosil snega za celo goro. Ne, le za majhen hribček!

Šel sem po sani, da preizkusim klanec. Vse s pajčevino prevlečene privlečem izpod strehe v drvarnici. Ko sem jih vlekel po klancu navzgor, sem na gosto delal postaje vsled okornih »štebal«, ki so bile z velikimi žebli nakovane. Prilezem vrh klanca. Naravnam sani. Spuščajoč po klancu sem pel:

»Oj snežec ti mili,
kako mrzel si v zimi,
pa le rad te imam,
ko se po tebi sankam!«

Tako sem pel, in se vozil po svojem klancu. Bil res ni kakor gora, le kakor majhen, čisto majhen hribček, pa je bil moj! Sam sem ga zgradil.

Lija Pregelj:

Mariji v zvezdah.

Pred očmi
tvoja presveta podoba spet nam blesti:
Devica krasna,
lepa in jasna
na luni stoji,
ob glavi krona dvanajsternih zvezd gori:

Devica krasna,
lepa in jasna
nam govori, nas uči:
Po potih da Njegovih hodimo,
kakor On, da vse potrpi,
in Mater v Sinu ljubimo
do zadnje kaplje krvi.

Vokelski: Vidiš, da se je »izplačalo!« Presneto bi te rad videl v dedovih »štebali«, kako si gradiš svoj klanec. Črno škatlo imam doma — i, saj veš: radio se ji pravi — pa gumb zavrtim in slišim ljudi po svetu okrog. In menda ni več daleč čas, ko bo treba samo pritisniti na vzmet, in bomo tudi videli, kaj počno, in kakšni so ljudje na tem ali drugem koncu našega planeta. Vidiš, ko prebiram vaša pisma, prelubi prijateljčki in prijateljice naše, si včasih močno zaželim take copernije na svojo mizo. Da bi pritisnil na vzmet in bi te videl, Janez, v dedovih štebali, pa onega v Mariboru, pa tisto v Metliki, in sirotke tam preko, vse, vse!

Lija Pregelj: »...pa vsaj na platnice!« Ne misli, da pesemca ni »dovolj« dobra. O, dobra je, ker dobra deklica jo je napisala. Sicer pa: tudi tukaj na platnicah je lepo in je mnogim všečen prostorček. Le pridi še k nam, boš videla, da nam je prijetno.

Vasovalec.